

57. odborná konferencia Asociácie komunálnych ekonómov SR

25. október 2024

Verejné financie: Cesta k znižovaniu deficitov

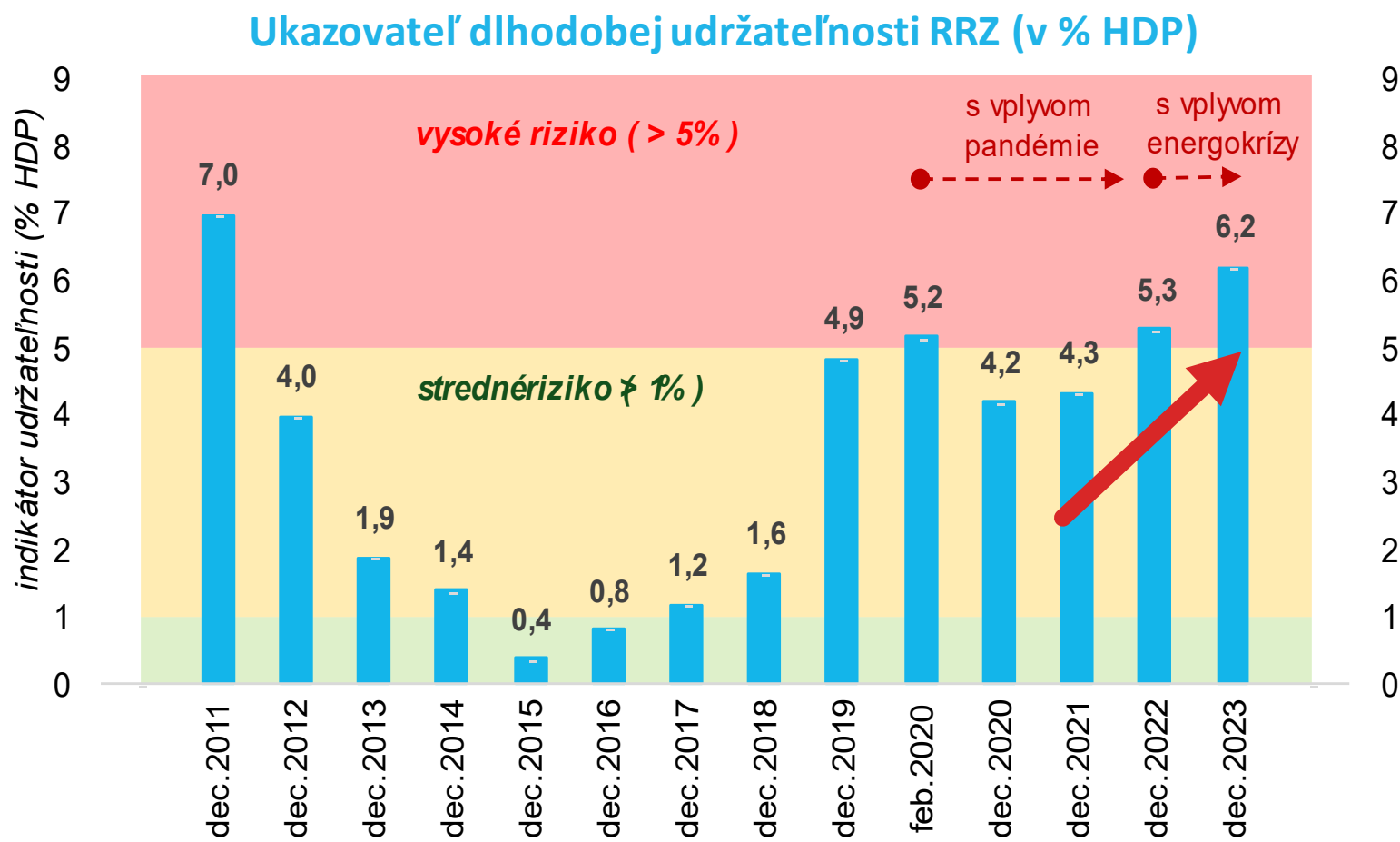
Viktor Novosedlák
výkonný riaditeľ

O čom budem dnes hovoriť

- Stav verejných financií
- Konsolidačný plán MFSR
- Riziká a výzvy
- Sankcie „dlhovej brzdy“
- Komunálna kalkulačka

Riziká spojené s dlhodobou udržateľnosťou sú vysoké

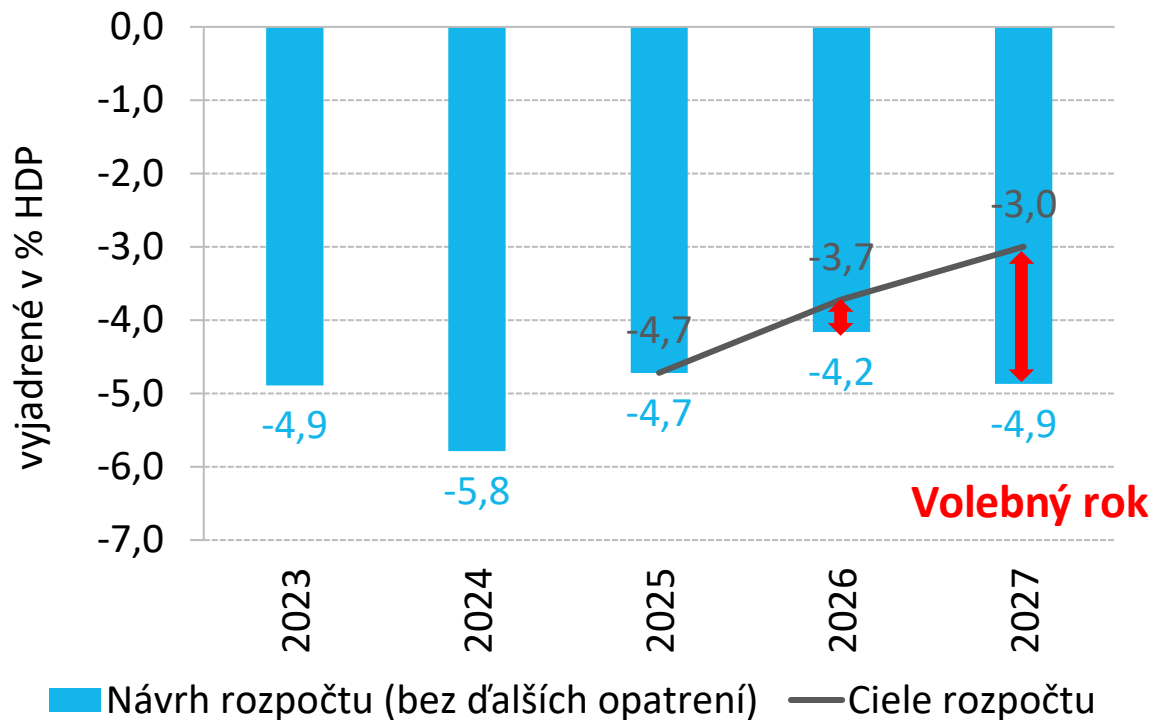
- Nové opatrenia prijaté od začiatku roka 2024 nie sú postačujúce na zníženie vysokého rizika spojeného s verejnými financiami
- Veľkosť potrebnej okamžitej a trvalej konsolidácie verejných financií, ktorá zabezpečí, že dlh verejnej správy neprekročí 50% HDP na horizonte 50 rokov je na úrovni **8,1 mld. eur (6,2 % HDP)**.

Zdroj: RRZ

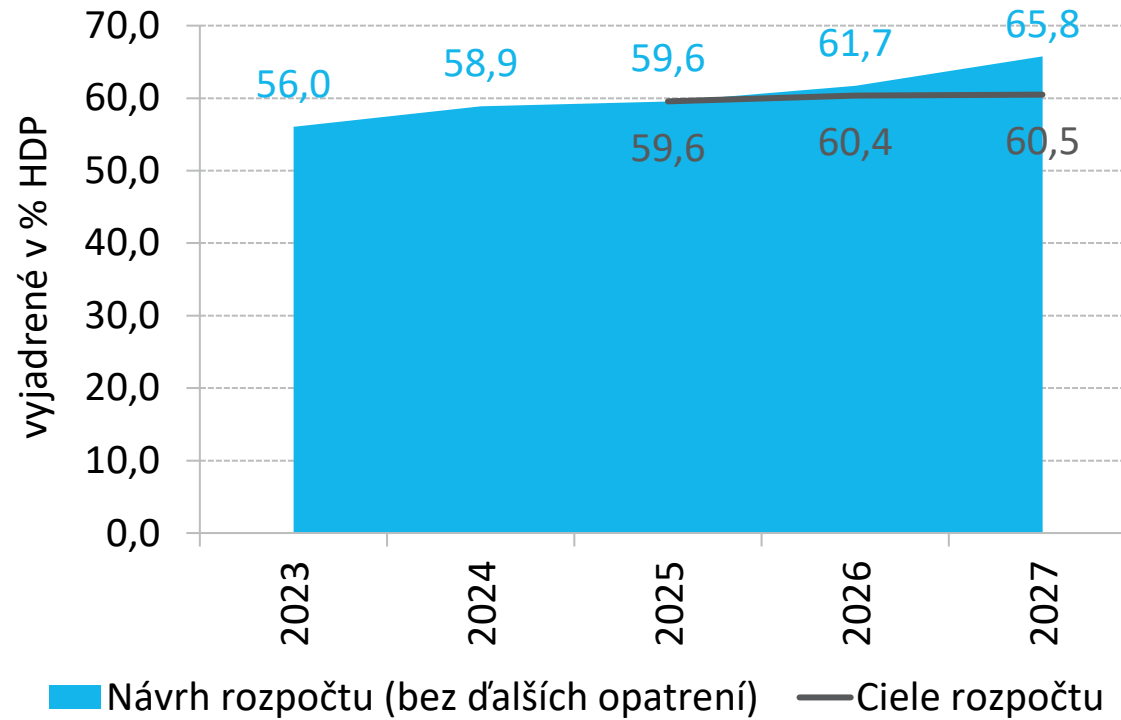
Vláda v rozpočte cieľi konsolidáciu do konca volebného obdobia, avšak opatrenia po roku 2025 chýbajú

Saldo hospodárenia verejnej správy

Zdroj: MF SR

Hrubý dlh verejnej správy

Zdroj: MF SR

- Podľa vládneho návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2025 až 2027 **chýbajú na splnenie cieľov do konca volebného obdobia opatrenia vo výške 2,8 mld. eur** (nad rámec aktuálneho konsolidačného balíčka)

ČO JE V BALÍČKU OPATRENÍ

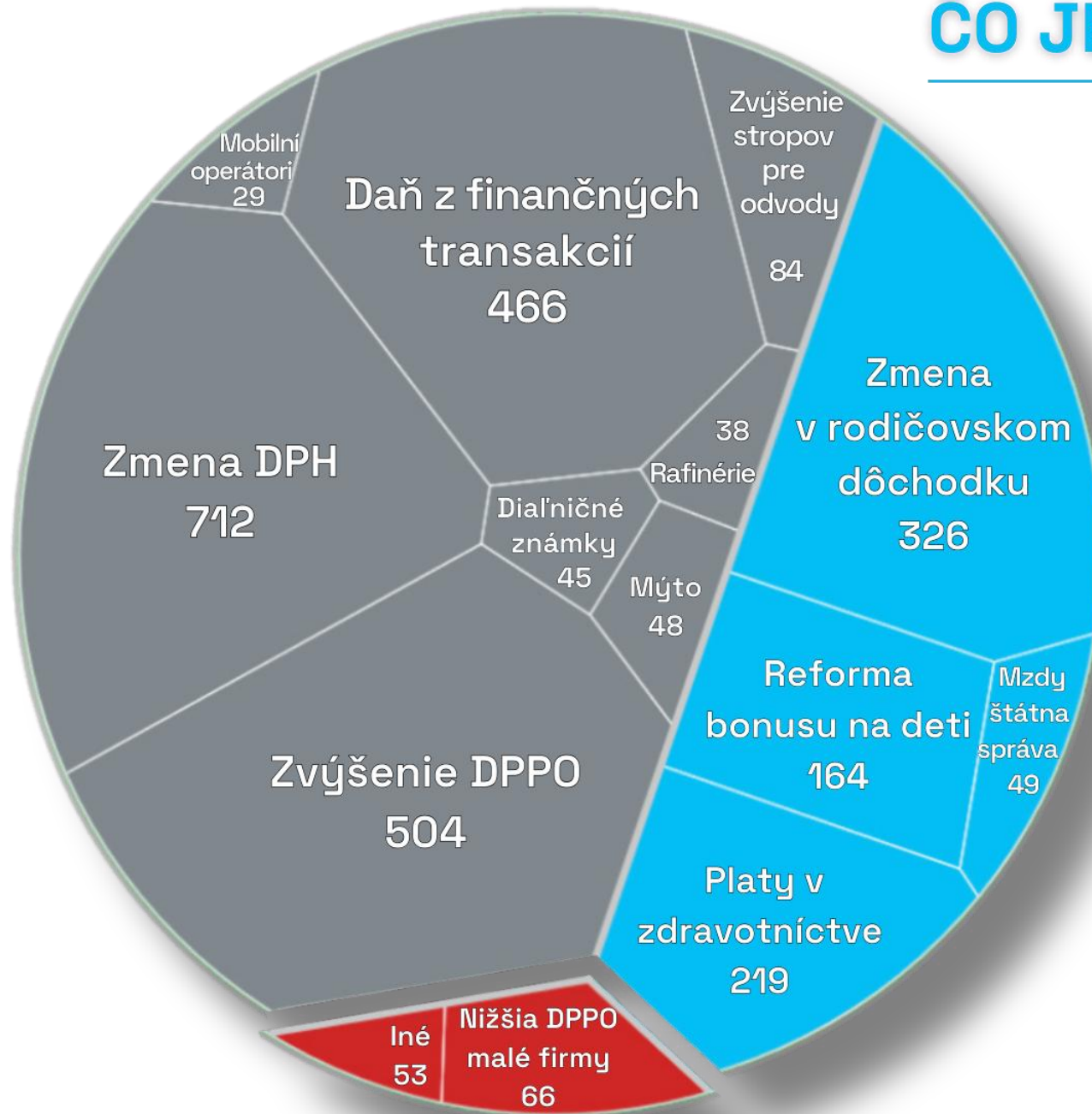
Veľkosť opatrení pre rok 2025,
predbežný odhad, mil. eur

Opatrenia na príjmovej strane
1927

Opatrenia na výdavkovej strane
758

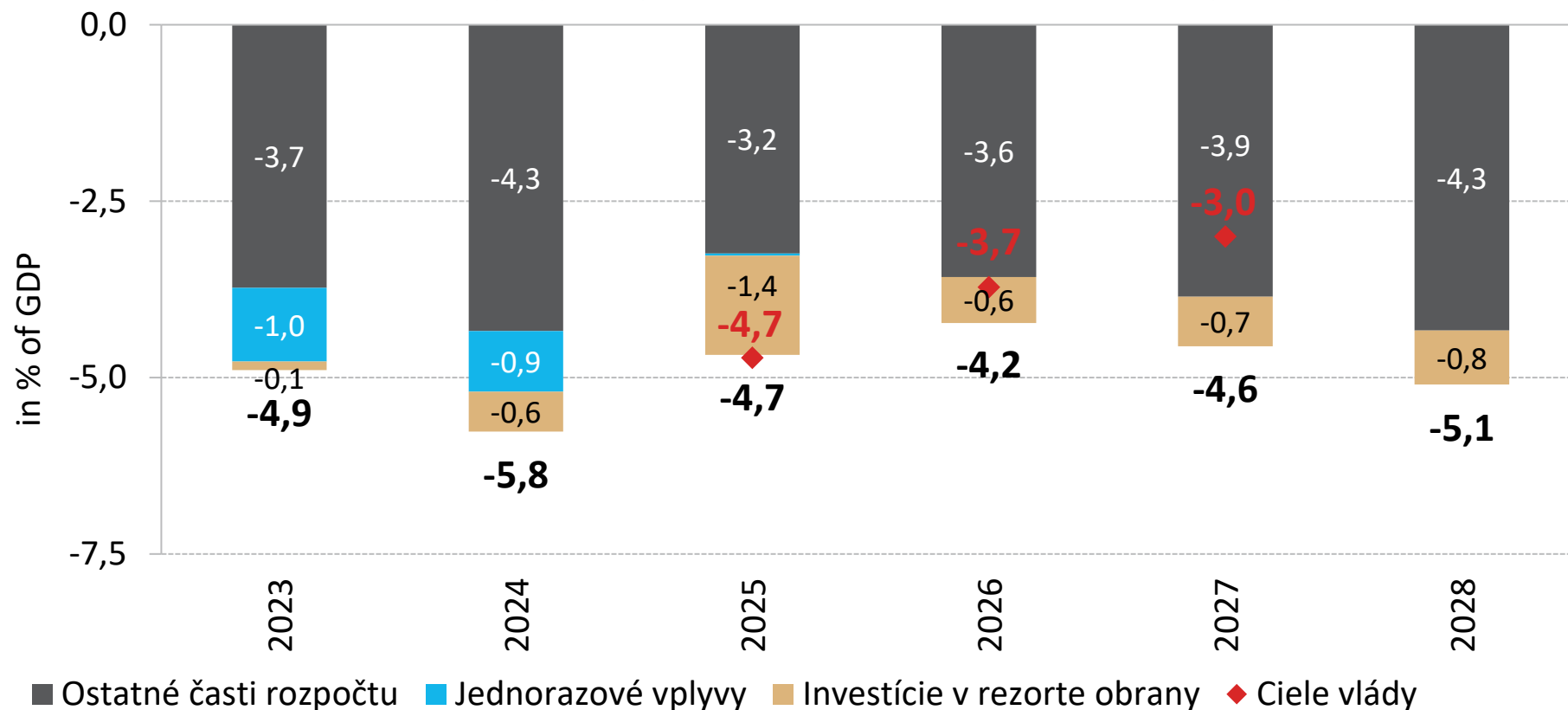
Dekonsolidačné opatrenia
-119

2 565

RRZ odhaduje mierne nižšiu potrebu dodatočných opatrení, ale výhľad je negatívny podobne ako pri návrhu rozpočtu

Strednodobý výhľad pre saldo hospodárenia verejnej správy

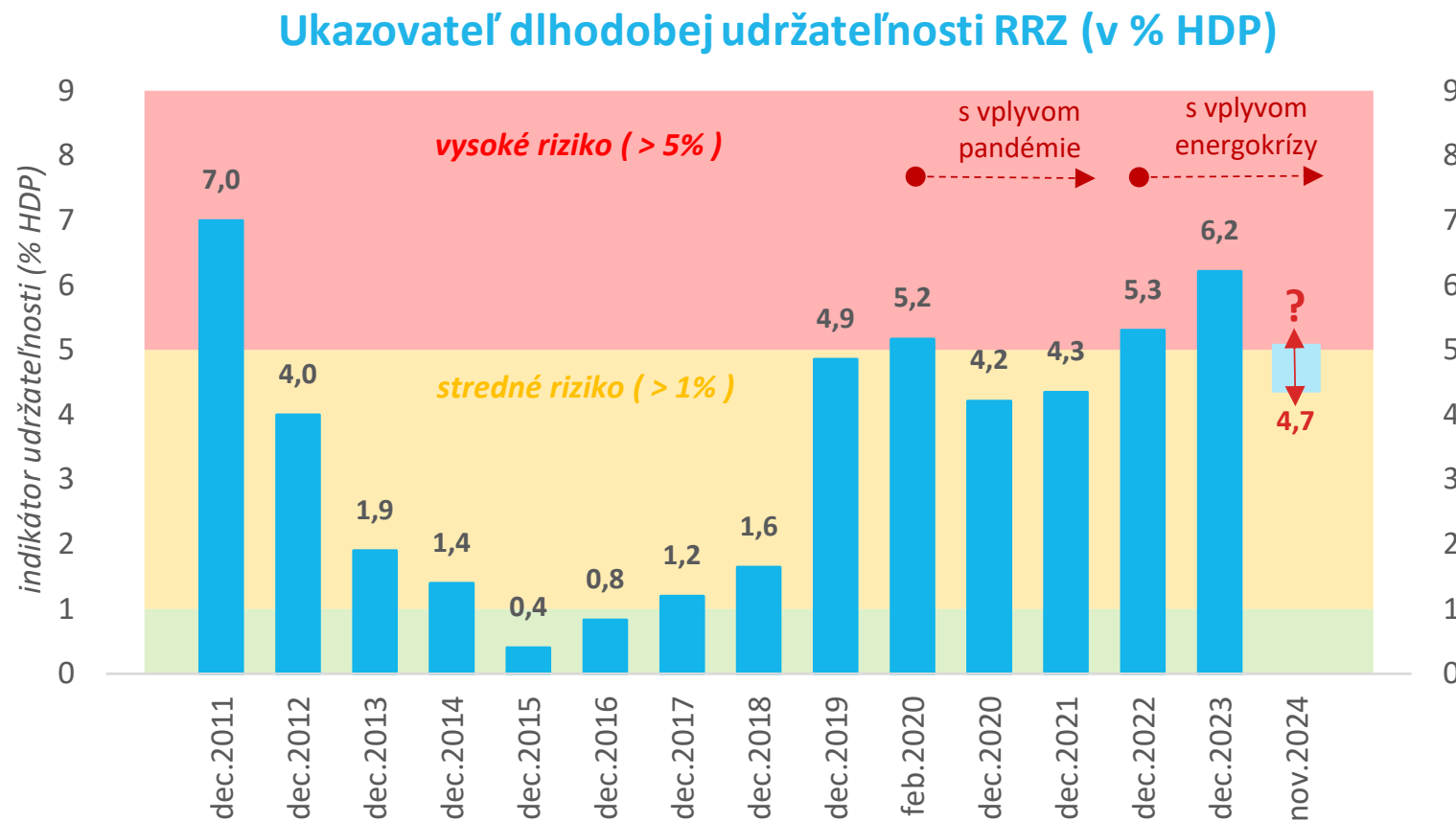

Zdroj: ŠÚ SR, RRZ, MF SR

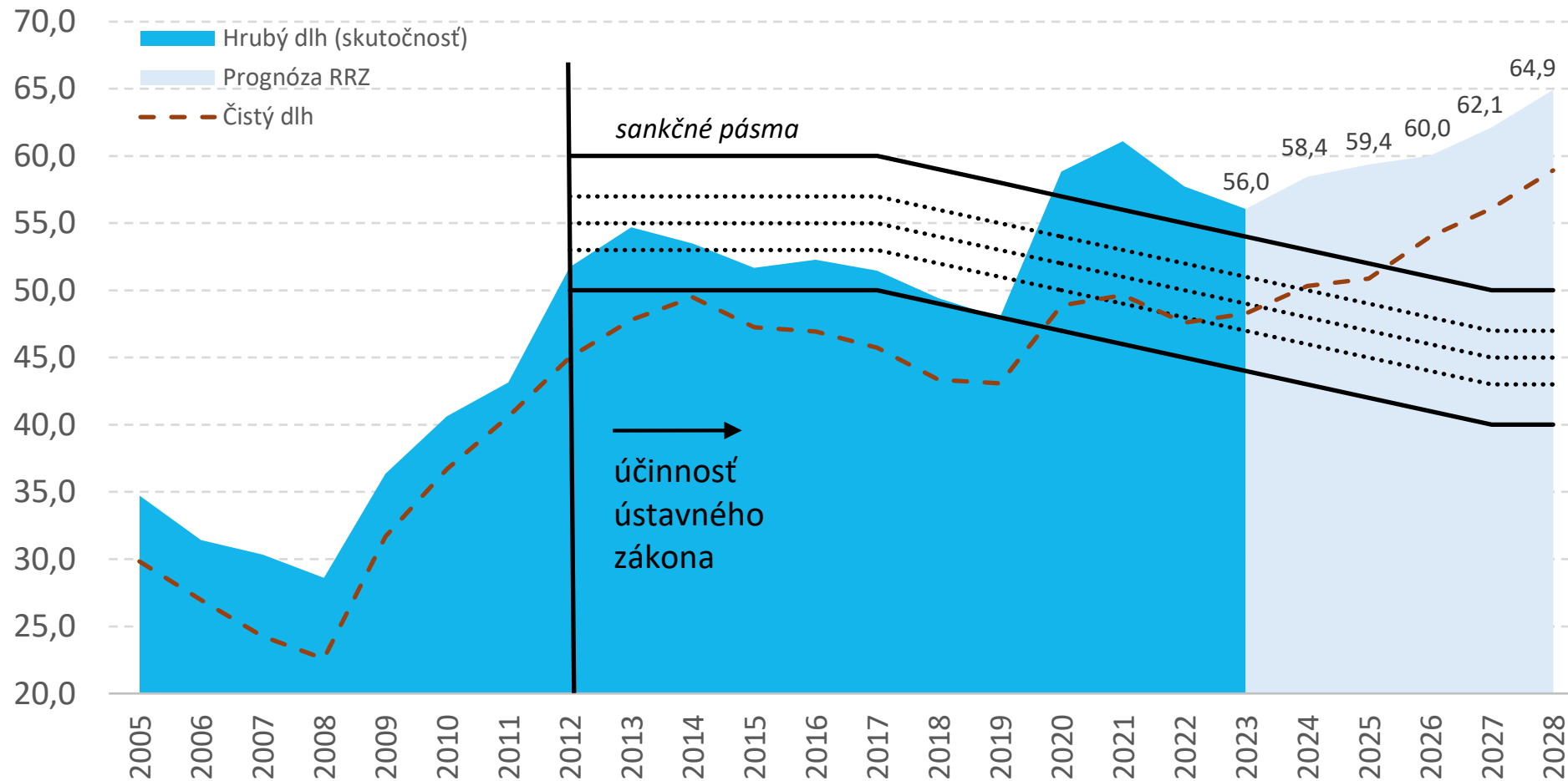
- Oproti aktuálnej prognóze RRZ **chýbajú na splnenie vládných cieľov do roku 2027 opatrenia vo výške 2,4 mld. eur** (nad rámec aktuálneho konsolidačného balíčka)

Zlepšenie udržateľnosti závisí od parametrov rozpočtu

- Balíček opatrení sám o sebe by zlepšil udržateľnosť o približne 1,5% HDP
- Nie celý balíček však musí zlepšovať udržateľnosť – časť opatrení sa pravdepodobne použije na dodatočné výdavky – vplyv na ozdravenie verejných financií tak bude zrejme nižší
- Výzvy do ďalších rokov tak zostanú stále vysoké

DLH - bez dodatočnej konsolidácie bude neudržateľný

Aktuálne uplatňované sankcie dlhovej brzdy v roku 2024

Sankčné pásmo za rok 2023:

Reputačné náklady 1

Reputačné náklady 2

Reputačné náklady 3

Konsolidácia v štátnom rozpočte

Konsolidácia vo verejnej správe 1

Konsolidácia vo verejnej správe 2

Reputačné náklady 4

5. pásmo dlh nad 54 % HDP

Vláda zasiela zdôvodnenie NRSR +
opatrenia

Zmrazenie plátov členov vlády

Nemožnosť použitia rezervy predsedu
vlády a vlády

MFSR viaže 3% výdavkov aktuálneho
štátneho rozpočtu

Rozpočet s medziročne nerastúcimi
výdavkami

Vyrovnané hospodárenie

Vyslovenie dôvery vláde

Uplatňované
sankcie 2. pásma

Neuplatňované
sankcie
počas 24 mesiacov od
schválenia
programového
vyhlásenia vlády

Sankcie dlhovej brzdy po 21. novembri 2025 (koniec 24-mes. výnimky)

Sankčné pásmo za rok 2024:

Reputačné náklady 1

Reputačné náklady 2

Reputačné náklady 3

Konsolidácia v štátnom rozpočte

Konsolidácia vo verejnej správe 1

Konsolidácia vo verejnej správe 2

Reputačné náklady 4

5. pásmo dlh nad 53 % HDP

Vláda zasiela zdôvodnenie NRSR +
opatrenia

Zmrazenie plátov členov vlády

Nemožnosť použitia rezervy predsedu
vlády a vlády

~~MFSR viac 3% výdavkov aktuálneho
štátneho rozpočtu~~

Rozpočet s medziročne nerastúcimi
výdavkami

Vyrovnané hospodárenie

Vyslovenie dôvery vláde

Sankcia sa uplatňuje iba pri
prvom prekročení hranice
dlhu (v roku 2023)

Samosprávy:
vyrovnaný/prebytkový
rozpočet (bez finančných
operácií) s nerastúcimi
výdavkami na rok 2026

RRZ odporúča modernizáciu dlhovej brzdy – vypustenie týchto sankcií

Komunálna kalkulačka RRZ

- Nie je možné korektne vypočítať poukázaný výnos po zohľadnení schválených a predpokladaných (zatiaľ neznámych) legislatívnych zmien.
- **Čo poznáme:**
 - Zmena podielu DPFO (70% → 55,1% a 30% → 29,5%)
- **Čo nepoznáme (malo by sa zmeniť)**
 - Nariadenie vlády o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samospráve
 - PPŽ (RRZ nemá detailné informácie o podkladových dátach pre výpočet PPŽ)

Zadáte obec/DPO a získate aktuálny odhad podielu z výnosu DPFO

Banská Bystrica (okres BB)		
2024: schválený rozpočet VB:	38 933 686 eur	+3 505 725 eur z DPFO
2024: odhad KPRZ z 04/2024:	35 609 117 eur	+3 505 725 eur z DPFO
2025: odhad KPRZ z 04/2024:	40 583 344 eur	
2026: odhad KPRZ z 04/2024:	44 158 982 eur	
2027: odhad KPRZ z 04/2024:	47 013 192 eur	
2028: odhad KPRZ z 04/2024:	50 243 316 eur	
2024: odhad založený na prognóze MFSP z 03/2024:	36 475 626 eur	+3 505 725 eur z DPFO
2025: odhad založený na prognóze MFSP z 03/2024:	41 762 973 eur	
2026: odhad založený na prognóze MFSP z 03/2024:	45 791 019 eur	
2027: odhad založený na prognóze MFSP z 03/2024:	48 032 546 eur	
2028: odhad založený na prognóze MFSP z 03/2024:	51 042 347 eur	

Rok 2024 je špecifický dvojitými podielovými daňami (DPFO a DPF0), ktoré uvádzame samostatne. Samosprávam bude poukázaná ich suma.

- Konsolidácia len začala, ďalšie opatrenia sa budú hľadať ťažšie
- Môžeme očakávať v ďalších rokoch porovnateľne veľký balíček ako na rok 2025
- Dopad balíčka nie je len cez samotné opatrenie, ale aj cez horší makroekonomický vývoj – toto sa opomína pri komunikácii dopadov
- Modernizácia „dlhovej brzdy“ neistá
- Hospodárenie samospráv – potrebné vyhodnocovať
 - Skutočný dopad balíčka na samosprávy
 - Ako všetky legislatívne zmeny (balíček, škôlky) zohľadní nový prerozdeľovací mechanizmus

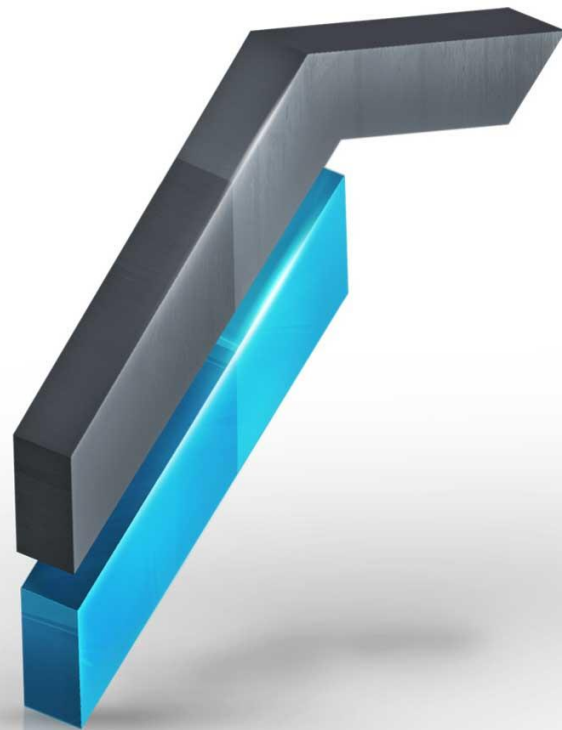

© Rada pre rozpočtovú zodpovednosť

TWIN CITY B

Mlynské nivy 12
821 09 Bratislava
Slovakia

www.rrz.sk

Ďakujem za pozornosť!

Nerastúce výdavky – čo je základňou?

- základňou sú celkové výdavky bez výdavkov uvádzaných vo výnimkách (výdavky na likvidáciu škôd spôsobených živelnými pohromami a na financovanie spoločných programov SR a EÚ)
- podľa MF SR by malo ísť o prvý schválený rozpočet predchádzajúceho roka (podobne ako pri rozpočtovom provizóriu)

Vyrovnaný/prebytkový rozpočet:

- zahŕňa len bežný a kapitálový rozpočet, nezahŕňa finančné operácie

RRZ odporúča modernizáciu dlhovej brzdy – vypustenie týchto sankcií

Odporúčania v oblasti pravidiel pre samosprávy

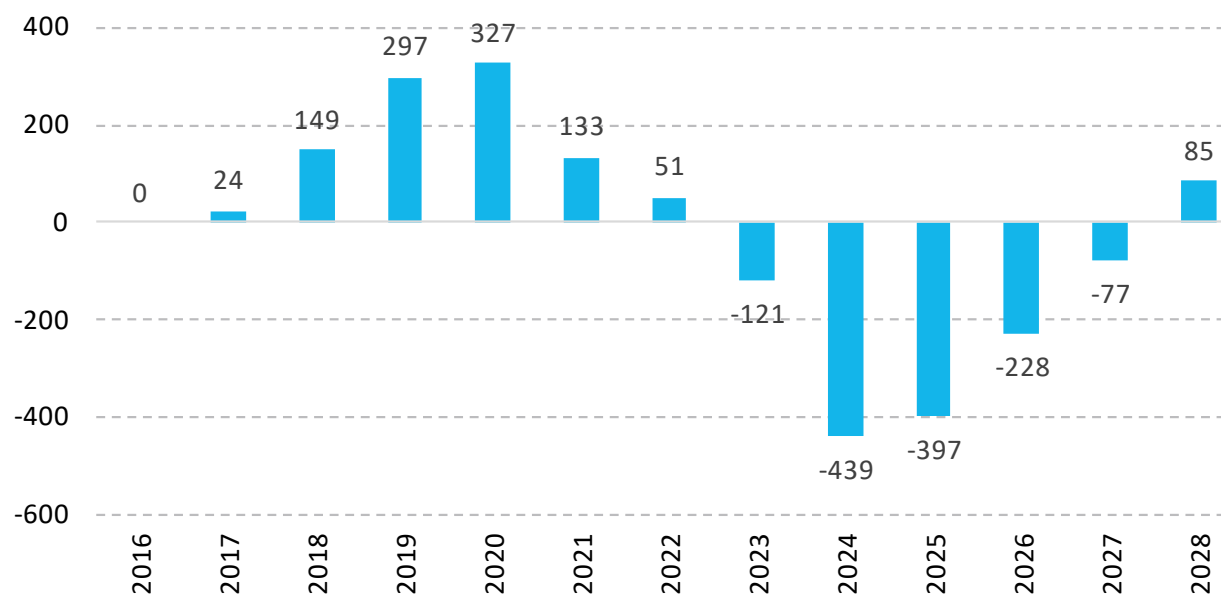
- Uskutočniť finančný audit kompetencií obcí a vyšších územných celkov, ktorý by vytvoril porovnávaciu základňu pre vyhodnotenie toho, či úpravy pôsobností samosprávy sú spojené s adekvátnym financovaním zo strany štátu (aktuálna diskusia spojená s financovaním tzv. rodinného balíčka).
- Stanoviť podmienky pre poskytovanie návratných prostriedkov zo štátnych finančných aktív samosprávam, ktoré by zabránili ich selektívnemu zvýhodňovaniu a predchádzaniu prípadnej platobnej neschopnosti.
- Každoročne zverejňovať údaje o overenej výške dlhu samospráv, uložených sankciách, prebiehajúcich konaniach a zdôvodniť prípady, ktoré nevedli k uloženiu sankcií napriek prvotnej identifikácii nesplnenia záväzných pravidiel.

Príklad - Samospráva – chýbajúci finančný audit a dáta

Nakoľko v súčasnosti neexistuje objektívny spôsob ako vyhodnotiť správnosť nastavenia financovania samospráv, je diskusia o oprávnenosti a „znesiteľnosti“ prijatej legislatívnej zmeny vo vzťahu k výdavkom samospráv špekuláciou.

Ilustratívny príklad:

- od roku 2016 príjmy samospráv z dane z príjmov fyzických osôb rastú rýchlejšie ako zvyšné príjmy centrálnej vlády, čím pozitívne ovplyvnili výnos samospráv v roku 2020 navyše o približne 327 mil. eur (voči nárastu daňového mixu).
- zvýšenie daňového bonusu toto pozitívum preklopilo do výpadku (najmä v rokoch 2024 až 2026)

■ Rozdiel Samosprávy s vplyvom legislatívy a Daňový mix

...bez legislatívnych zmien od 2025 (balíček a zmena prerozdelenia DPFO)

Príklad - Vplyv tzv. rodinného balíčka na financovanie samospráv

...bez legislatívnych zmien od 2025 (balíček a zmena prerozdelenia DPFO)

Tabuľka 2: Vplyv rodinného balíčka na príjmy samospráv z podielových daní

v mil. eur (hotovostný princíp)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Vplyv na obce	-46	-109	-308	-396	-267	-256	-247
- Z toho výpadok DPFO	-46	-337	-545	-396	-267	-256	-247
- Z toho kompenzácia DPPO		228	237				
Vplyv na VÚC	-20	-47	-132	-170	-115	-110	-106
- Z toho výpadok DPFO	-20	-144	-234	-170	-115	-110	-106
- Z toho kompenzácia DPPO		98	101				
Vplyv spolu	-66	-156	-441	-565	-382	-366	-353
- Z toho výpadok DPFO	-66	-482	-778	-565	-382	-366	-353
- Z toho kompenzácia DPPO		326	338				
<i>Memorandové položky:</i>							
<i>Akruálny vplyv navýšenia DB na DPFO</i>	-123	-809	-753	-391	-373	-359	-347
<i>Scenár trvalého navýšenia DB na 140 eur</i>	-66	-156	-441	-753	-747	-735	-727

Zdroj: prepočty KRRZ